

Inhoud

Woord vooraf	7
1. Inleiding	9
2. Bijbelse lijnen	13
3. De vrouw van Maarten Luther	18
4. De vrouw van Johannes Calvijn	21
5. De vrouw van Guido de Brès	25
6. De vrouw van Wilhelmus à Brakel	30
7. De vrouw van Hendrik de Cock	34
8. Mijn man heeft een beroep (of is verkozen)	38
9. Taken van 'de vrouw van ...'	45
10. Stimulans of rem?	54
11. Invloed in de kerkenraad	57
12. 'De vrouw van ...' en het ambtsgeheim	60
13. 'De vrouw van ...' vroeger en nu	64
14. Zelfverloochening noodzakelijk	69

1

Inleiding

Tijdens mijn studietijd aan de Theologische School – toen nog de naam van deze opleiding – in Apeldoorn werd eenmaal per jaar een verloofdenweekend belegd door de studentenvereniging. Van de studenten werd verwacht dat zij de meeste zondagen in Apeldoorn bleven en ook dat zij niet trouwden voordat de studie was afgerond en de weg naar een pastorie geopend was. Tijdens dat weekend, dat je een soort ‘troostzondag’ zou kunnen noemen, werd er voor de zaterdagmiddag altijd een spreker uitgenodigd om een lezing te houden over een onderwerp dat verband houdt met het leven en werken in de pastorie. Zo herinner ik mij dat gedurende een van die weekenden de bekende evangelisatiepredikant ds. J. Overduin, de man van *Hel en hemel van Dachau*, de gastspreker was. De titel van zijn lezing luidde: ‘De vrouw in de pastorie, een engel of een duivel’! Wie weleens iets van Overduin gelezen of zelfs nog gehoord heeft, weet dat deze spreker altijd een duidelijke en concrete boodschap bracht, waarbij hij geen blad voor de mond nam. Dat bleek ook in de titel van deze lezing. Heel nadrukkelijk stelde hij dat de positie van vrouw van een ambtsdrager meebracht dat zij het een óf het ander was. Zij was voor haar man en voor de gemeente die zij mochten dienen een engel of een duivel. Volgens Overduin was een tussenpositie een

onmogelijkheid. Met concrete en sprekende voorbeelden en anekdotes lichtte hij zijn stelling toe, waarbij soms een lach klonk en soms een traan vloaide.

Mijn vrouw en ik hebben de lezing met zijn wijze lessen nooit vergeten. We hebben in de vijftig jaren in de pastorie de waarheid van het een én het ander met vreugde en met verdriet rondom ons gemerkt, ook in huwelijken van andere ambtsdragers: ouderlingen en diakenen. Gelukkig konden wij vaak tegen elkaar zeggen: 'Wat een zegen dat die man zo'n vrouw heeft gekregen.' Helaas zijn er ook momenten geweest dat we zuchtten: 'Je zult er toch mee getrouwd zijn!' Na ruim vijftig jaar kan ik de stelling van ds. Overduin alleen maar bevestigen. Dat valt me des te gemakkelijker omdat de Heere in Zijn gunst mij een '*engel*' heeft gegeven. De zegen daarvan is op allerlei manieren en momenten ervaren door mij, door mijn gezin en door velen in de gemeenten die wij hebben mogen dienen. Een oude zuster in onze voorlaatste gemeente heeft het zo verwoord toen wij vertrokken: 'Dat de dominee weggaat is tot daaraan toe; het ergste is dat hij zijn vrouw meeneemt!' Die zuster, die inmiddels overleden is, zou het ten volle begrijpen dat ik dit boek aan '*mijn engel*' opdraag. En vele anderen zouden het bevestigen.

Ds. Overduin doorspekte zijn lezing met wijze voorbeelden en anekdotes. Ik wil er in deze inleiding ook twee vertellen.

De eerste speelde zich af in een pastorie in de tijd dat ik zelf nog jong was. Een oudere zuster van de gemeente klopte aan bij de pastorie waar haar dominee woonde. De herder was zelf niet thuis maar mevrouw, hartelijk

als ze was, nodigde haar binnen en bood haar een kop koffie aan. Terwijl ze zo bij elkaar zaten in de huiskamer, begon de oude zuster een complete klaagzang over de gemeente. Ze was alleen, maar de mensen keken niet naar haar om en nodigden haar niet uit. Aan het eind van haar verhaal vroeg ze of mevrouw misschien snapte wat de oorzaak was dat de mensen zo met een boog om haar heen liepen. De domineesvrouw, die niet op haar mondje gevallen was, keek haar aan en zei, na een ogenblik van stilte: 'Ik geloof dat de mensen zo doen omdat je zo'n vervelende oude zeurpiet bent.' Even was het stil. Mevrouw dacht: Wat heb ik gezegd!? Toen zei de oude bezoeker: 'Misschien heeft mevrouw wel gelijk!' Ze voelde het hart dat klopte achter die scherpe woorden. Het heeft de verhouding tussen de predikantsvrouw en het gemeentelid niet beschadigd. Integendeel.

De tweede – trieste – anekdote is een gebeurtenis in de kring van de Kruisgemeenten rond het midden van de negentiende eeuw. In Rotterdam stond een zekere dominee C. van den Oever, die daar op verschillende plaatsen preekte. Zo preekte hij eens in een benedenhuis, van waaruit men langs een trapje in een opperkamer kwam. Zijn vrouw zat in die opperkamer, waar zij het gesprokene goed kon volgen via een raampje dat uitkwam op het vertrek waar de dominee sprak. Van den Oever sprak vanuit Zefanja 1:2 over de grote afval in Nederland en noemde daarbij allerlei concrete zaken met betrekking tot haardracht en kleding van mannen en vrouwen. In een soort geestvervoering roept hij dan uit: 'Eenmaal zal de Heere ook alle Lotswijven van de aardbodem wegrapen.' Maar nauwelijks had hij dat gezegd, of het raampje van de opperkamer ging open, zijn vrouw stak haar hoofd

door de opening en riep: 'Dat zou je wel willen, lelijke smeerlap!' Over 'de vrouw van ...' gesproken! Wie de geschiedenis van Van den Oever leest, denkt overigens meer dan eens: Je zult maar de vrouw zijn van zo'n man!